

Priopćenje za medije

9. ožujka 2010.

Doba jeftine nafte je završilo, fokus na prirodnom plinu

- Cijene su porasle previše i prebrzo – potencijal rasta i dalje je ograničen
- Najdrastičniji pad potražnje od 1980-ih, dok opskrba naftom u potpunosti zadovoljava potrebe – sljedeći naftni šok 2012. godine?
- Proizvodnja prirodnog plina iz škriljca povećat će se za 71% do 2030. godine – očekuju se aktivnosti u istraživanju i preuzimanjima u Poljskoj i Ukrajini
- Cijena nafte: prva polovica 2010. najviše 90-100 dolara, druga polovica 2010.: zaokret u trendu, prosjek u 2010.: 72 dolara po barelu

«Kameno doba nije završilo zbog nedostatka kamena, a Doba nafte završit će puno prije nego što svijet ostane bez nafte.»

Sheik Zaki Yamani

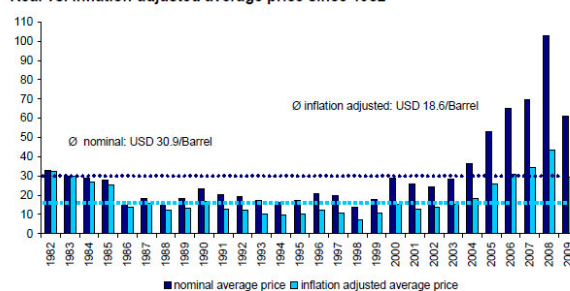
Globalne poticajne mjere poduzete od vlada i središnjih banaka i politike nultih kamatnih stopa gotovo u cijelom svijetu potaknule su oživljavanje ulaganja u sirovine u 2009. Prema izvještaju Barclaysa¹ sektor sirovina zabilježio je priljev veći od 60 milijardi dolara prošle godine. Drugi razlog za povećanje cijene nafte bio je naravno i slabi američki dolar. Petogodišnja korelacija cijena nafte i tečaja EUR/USD trenutno iznosi 88,2%.

«Gospodarski oporavak je netaknut, ali smatramo da je cijena nafte očito previsoka. Iako je potražnja znatno porasla – naročito na tržištima u razvoju – i dalje je dosta ispod rekordnih razina. Također, kritički gledamo na slijepo vjerovanje da će kinesko gospodarstvo biti pokretač oporavka i rasta. Kina ne može i neće biti jedini pokretač globalnog oporavka ili spasitelj globalnog gospodarstva, kao ni jedina nada za potrošnju nafte», navodi Ronald Stöferle, analitičar tržišta sirovina u Erste Group. «Strukturalni problem sirove nafte više nije tako izražen u zadnjih nekoliko mjeseci te vjerujemo da će se fokus u diskusijama o cijeni nafte ponovo prebaciti na stranu ponude.»

Je li nafta s trenutnom razinom cijene od gotovo 80 dolara jeftina?

Iluzija «jeftine» nafte vjerojatno se temelji na činjenici da mnogi sudionici na tržištu kao referentnu vrijednost uzimaju povijesni rekord od gotovo 150 dolara. Na svojoj trenutnoj razini, cijena nafte je za više od 100% iznad dugoročnog prosjeka od 30,9 dolara i srednje cijene od 24 dolara. Ako uračunamo i inflaciju, cijena nafte i dalje je visoka. Čini se da OPEC cijenu nafte između 70 i 80 dolara smatra optimalnom. S jedne je strane dovoljno niska da pretjerano ne optereti i dalje ranjivo gospodarstvo, a s druge strane alternativni izvori kao što su naftni pijesak ili nafta koja se crpi iz velikih morskih dubina nisu atraktivni te su uglavnom neisplativi na ovoj razini. Ni energija vjetra i sunca na ovoj razini cijene ne predstavljaju ozbiljnu konkurenciju (bez ogromnih subvencija). Prema OPEC-u, trenutne bi cijene trebale zadovoljiti i proizvođače i potrošače.

Real vs. inflation-adjusted average price since 1982

Sources: Datastream, Erste Group Research, sharelynx.com, Bloomberg

¹ "Commodity Investment Expected To Remain Strong in Early 2010", (Ulaganja u sirovine trebala bi i dalje biti snažna na početku 2010.), Wall Street Journal, 4. siječnja 2010.

Opskrba naftom u ovom trenutku u potpunosti zadovoljava potrebe

OPEC trenutno proizvodi gotovo 60% ukupne količine, ali ima u vlasništvu više od 80% rezervi. Gospodarska kao i politička snaga OPEC-a i dalje će rasti; Međunarodna agencija za energetiku (International Energy Agency, IEA) očekuje 80% dodatne proizvodnje iz zemalja OPEC-a. Međutim, IEA je izdala svoje prvo upozorenje u svezi dostizanja vrhunca proizvodnje nafte, ustvrdivši da bi se to moglo desiti do 2020.² Nakon analize provedene na 800 naftnih polja, IEA je došla do zaključka da bi, ako potražnja nastavi rasti trenutnim tempom, do 2030. godine trebali biti otkriveni novi resursi od 40 milijuna barela dnevno (četverostruka proizvodnja Saudijske Arabije) kako bi se dugoročno izbjegao cjenovni šok. Nafta trenutno ima dovoljno, ali struktura opskrbe ukazuje na znatno više cijene u dužem razdoblju. S obzirom da se prošle godine naftom ponekad trgovalo ispod graničnih troškova proizvodnje, što je uzrokovalo ozbiljne financijske poteškoće mnogim zemljama izvoznicama nafte, otkazana su ulaganja u iznosu gotovo 100 milijardi dolara. To bi mogao biti temelj četvrtog naftnog šoka 2012. ili 2013.; analitičari Erste Groupa smatraju da je preostalo jako malo potencijala za rast ove godine.

«Riskiramo još jednu naftnu krizu kada potražnja nadmaši ponudu, oko 2014. ili 2015. Do sredine sljedećeg desetljeća neće biti dovoljno nafte i plina.»

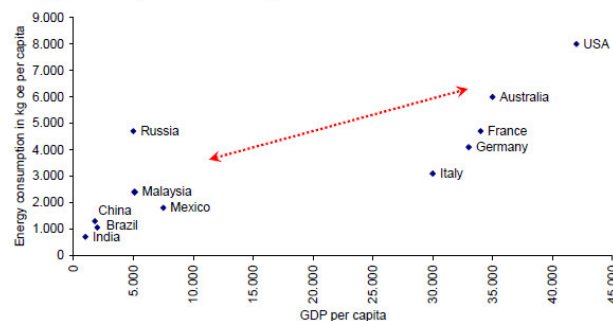
Christoph de Margerie, predsjednik Uprave Totala, rujan 2009.

Najdrastičniji pad potražnje od 1980-ih

Po prvi puta nakon 1983. globalna potražnja za naftom pala je dvije godine zaredom (2008.: -0,3% na 85,7 milijuna barela dnevno, 2009.: -1,6% na 84,3 milijuna barela dnevno). Stručnjaci očekuju prosječni porast od 1,4% ili 1,2 milijuna barela dnevno u 2010. IEA očekuje da će se globalna potražnja za energijom udvostručiti do 2050. Potražnja za naftom trebala bi skočiti s današnjih 85 milijuna barela na 105 milijuna barela do 2030. Čak i ako alternativni izvori energije postupno dobiju na važnosti, nafta i plin i dalje će pokrivati većinu potreba za energijom (60% u 2008 u odnosu na 58% u 2030). Velike zalihe vjerojatno predstavljaju Ahilovu petu cijene nafte, jer će trenutna prevelika ponuda raditi pritisak na cijenu. Čim se potražnja primarno pokrije iz zaliha, pritisak na pad cijene ponovo bi se trebao povećati. Analitičari Erste Groupa stoga vjeruju da će potražnja za naftom ponovo pasti čim isteknu globalni poticajni programi (te ih ne zamijene novi).

Dijagram pokazuje nerazmjer između potrošnje nafte u zapadnim industrijaliziranim zemljama i zemljama u razvoju: U Sjevernoj Americi živi 4,5% svjetske populacije, ali ona potroši 28% globalne proizvodnje energije; manje od 4% Kineza ima automobil, dok je u SAD-u stopa penetracije gotovo 78%.

Energy consumption vs. GDP/capita

Source: United Nations, Population Prospects

Proizvodnja prirodnog plina iz škriljca povećat će se za 71% do 2030. godine - očekuju se aktivnosti u istraživanju i preuzimanju u Poljskoj i Ukrajini

IEA očekuje da će proizvodnja iz nekonvencionalnih rezervi plina³ porasti za 71% do 2030. godine. Time bi taj segment postao najbrže rastući izvor energije u narednim desetljećima. Iako prirodni plin neće moći nadoknaditi pad proizvodnje nafte, plin iz škriljca trebao bi postati sve važniji za SAD i Europu («resursni nacionalizam»). SAD zbog plina iz škriljca praktički preko noći postaje energetski samoodrživ. Prema studiji sveučilišta Rice University⁴ plin iz škriljca također bi mogao drastično smanjiti ovisnost Europe o Rusiji i zemljama Perzijskog Zaljeva. Stoga vjerujemo da će jako porasti važnost istraživanja rezervi plina iz škriljca u Europi. Posebno naglašene aktivnosti istraživanja i preuzimanja očekujemo u Poljskoj i Ukrajini. «Iz tog razloga nekonvencionalni plin - naročito plin iz škriljca - smatramo najzanimljivijom mogućnošću ulaganja u sektoru energetike», preporučuje Stöferle. «U

² http://www.economist.com/businessfinance/displaystory.cfm?story_id=15065719

³ Sljedeće rezerve plina nazivaju se nekonvencionalnim: plin iz škriljca, metan iz ugljena (coalbed methane, CBM) – metan iz neiskorištenih ugljenih slojeva, metan iz rudnika ugljena – metan iz napuštenih rudnika ugljena, plinski pijesci

⁴ «US-Canadian shale could neutralize Russian energy threat to Europeans» (Škriljac u SAD-u i Kanadi mogao bi neutralizirati rusku energetsku prijetnju Europljanima), svibanj 2009.

sljedećih tri do pet godina očekujemo da će se cijene kretati u rasponu od 7 do 10 dolara. To bi trebalo osigurati atraktivne marže za proizvođače alternativnog prirodnog plina.”

Izgledi za ciljanu cijenu nafte: prva polovica 2010. najviše 90-100 dolara, druga polovica 2010.: zaokret u trendu, prosjek u 2010.: 72 dolara po barelu

S obzirom na preveliku ponudu nafte na tržištu, analitičari Erste Groupa ne očekuju da će cijena nafte prijeći «magičnu» granicu od 100 dolara po barelu na održivoj bazi. Čini se da je tržište dobro uravnoteženo za 2010. godinu. Samo široki, održivi te – naročito – globalni gospodarski rast mogao bi potaknuti manjak opskrbe. «*Slijedom toga očekujemo – iz tehničkih i taktičkih razloga – nastavak prethodnog rasta u prvoj polovici 2010. Zbog negativnih divergencija, loših sezonskih čimbenika i slabih fundamentalnih pokazatelja, očekujemo zaokret u trendu najkasnije u drugoj polovici godine, kada bi cijena nafte trebala pasti na 60 dolara po barelu ili čak i niže. Stoga prognoziramo prosječnu cijenu nafte od 72 dolara po barelu u 2010.*» zaključuje Stöferle.

Istraživanje grupe:

Ronald Stöferle (analitičar tržišta sirovina)

Tel: +43 50100 – 11723

E-Mail: ronald.stoeflerle@erstegroup.com

Odjel za odnose s medijima:

Hana Cygonková (direktorica Vanjskih komunikacija)

Tel: +43 50100 - 11675

E-Mail: hana.cygonkova@erstegroup.com

Ionut Stanimir (direktor za odnose s medijima Grupe)

Tel: +43 50100 - 11676

E-Mail: ionut.stanimir@erstegroup.com

Alina Costache (direktor za odnose s medijima Grupe)

Tel: +43 50100 - 11681

E-Mail: alina.costache@erstegroup.com

Erste Group, 1010 Wien, Graben 21, Fax: +43 50100 – 19849

Ova je objava dostupna i na našoj internetskoj stranici www.erstegroup.com/pressrelease.

Erste Group je jedna od vodećih pružatelja financijskih usluga u regiji SIE. Više od 50.000 zaposlenika opslužuje 17,5 milijuna klijenata u 3.200 poslovnica u 8 zemalja (Austrija, Češka, Slovačka, Rumunjska, Mađarska, Hrvatska, Srbija, Ukrajina). Na dan 31. prosinca 2009. Erste Group je imala ukupnu imovinu od 201,7 milijardi eura, neto dobit od 903,4 milijuna eura te omjer troškova i prihoda od 50,2%.